

פסחים נו

משה שווערד

1. תוספות מסכת פסחים דף נו עמוד ב

כלל אמרו בפיאה כו' – [1] נראה לרבינו תם דמדאורייתא לא מיחייב בפאה אלא זית וכרם ושדה דכתיבי בהדיא בקרא ואחריני תקנתא דרבנן נינהו ושאינן מכניסו לקיום לא רצו לתקן פיאה דאינו דבר חשוב ותאינה וכל דדמי לה אף על גב דחשיב איכא בטול עניים לפי שאין לקיטתן כאחד והפסד יתר על הריות וכמיהין ופטריות הואיל ואין במינו חיובא שאין גדל בקרקע לא תקנו והא דזרייש בתורת כהנים יכול שאני מרבה קישואין ודלועין שיהיו חייבין בפיאה תלמוד לומר ובקוצרכם את קציר ארצכם מה קציר שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ אף כל כו' יצאו ירקות כו' אסמכתא בעלמא היא כמו שדורש שם מקרא מעשר ירק אף על גב דהוי דרבנן.

2. רמב"ם יד החזקה הלכות מתנות עניים פרק ב

(א) [2] כל אוכל שגידוליו מן הארץ ונשמר ולקישתו כולו כאחת ומכניסין אותו לקיום חייב בפאה שנאמר ובקוצרכם את קציר ארצכם:

3. DAF YOMI ADVANCEMENT FORUM

מאיזה ירקות נתנו אנשי יריחו [1] פאה בראשונה - קודם שמיחו בהם חכמים?

ממה נתנו פאה?				
קפלוט	כרוב	לפת		
לא נתנו	נתנו	נתנו	ת"ק דר' יוסי - ברייתא ראשונה	להוה אמינא תלתא תנאים הוו
נתנו	לא נתנו	נתנו	ת"ק דר' שמעון - ברייתא שניה	
נתנו	נתנו	נתנו	לר' יוסי ור' שמעון	
נתנו	לא נתנו	נתנו	לר' יוסי ולת"ק דר' שמעון	למסקנא תרי תנאי הוו
לא נתנו	נתנו	נתנו	לר' שמעון ולת"ק דר' יוסי	

4. חתם סופר מסכת פסחים דף נו עמוד א

בני השליכו מעליכם. יל"ד מ"ט לא ציוה להם שיעשרו בפניו ממה שלקטו והוא יחזור להם המעשר וי"ל שלא יקבע הדבר חובה אעפ"י שהעליתי לעיל דמנהג בטעות אין אנו אחראין לבטלן מ"מ קודם שנקבע עלינו לעשות שלא יקבע הדבר חובה בטעות ודין זה מבואר להדיא סוף מס' חלה ע"ש ואולי לזה אמר לא מפני שעני צרה שלא יחשדוהו שהוא רוצה לעשר בשביל שיתעשר ולא יתעשרו הם ע"ד הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים עינו רעה בשל אחרים קמ"ל שכוונתו מפני שאמרו חכמים אין נותנין פיאה לירק ולא יקבע הדבר חובה ויש לכוון בדוחק בלשון הש"ס דהוי קמדחי לן:

5. בית הבחירה (מאירי) מסכת פסחים דף נו עמוד א

לעולם יהא אדם נוהר שלא לבייש את העניים ושלא להכאיבם בדברים קשים וכל שכן שלא להראות עצמו להם כמרמה וכדוחה אותם בדברים מעשה באחד שנתן פיאה לירק בא אביו ומצא את העניים טעונים ירק ועומדים על פתח הגנה אמר להם בני השליכו מעליכם ואני נותן לכם כפלים במעושר ר"ל בחולין מתוקנין ומעושרי ולא מפני שעני צרה עד שתחשבו שאני אומר לכם כן דרך דחיה אלא שאמרו חכמים אין נותנין פאה לירק ראה כמה האריך בדבריו כדי שלא יחשבו עליו שהוא דוחה אותם בדברים ויהא לבם נשבר על פסידתם:

6. צל"ח מסכת פסחים דף נו עמוד א

רש"י בד"ה אין נותנין פאה לירק, משום דמפקיע ליה ממעשר. ובמשנתנו פירש רש"י הטעם שהעניים אוכלין בטבל, ועיין מהרש"א. ולענ"ד נראה כיון דירק הזה לא היה של בן בוהיין רק של אביו בוהיין, ולכן לא היה בנו יכול ליתן במתנה או להפקיר בלי רשות מאביו, אמנם בן בוהיין שהיה סבור שירק חייב בפיאה

הניח בתורת פיאה, וכיון שבאמת אינו חייב בפאה נמצא למפרע לא זכו העניים בירק הזה כלל וכל היכי דאיתיה ברשות בוהיין הוא, ואף דגזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולין להקדיש, וממילא שאינן יכולים להפקיר, זה היה שייך אם היו העניים נוטלים בתורת גזל, אבל כאן גם העניים לא נתכוונו רק בתורת פאה, וכיון שזה הוא בטעות ממילא הירק שביד העניים ברשות בוהיין הוא, וכיון שבוהיין עצמו ידע הדין שאין נותנין פאה לירק א"כ ידע שעדיין הוא ברשותו היה לו להפקירו בכל מקום שהוא וממילא יהיה פטור מן המעשר, ולמה היה צריך לומר תשליכו ואני נותן במעושר, הרי היה בידו להניח להם ירק זה עצמו אחר שיפקירונו. ולכן הוכרח רש"י לפרש הטעם שלא רצה להפקיע ממעשר ולא רצה להפסיד הלוי, אבל במשנתנו באנשי יריחו שטעו בדין וסברי שחייב בפאה ונתנו בתורת פאה לא בתורת הפקר, ובאמת אינו פאה, אחז רש"י האיסור היותר חמור שהעניים אוכלן בטבלן.

7. ספר דבר יעקב

(א) רד"ה אין נותנים פאה לירק משום דמפקע ליה ממעשר דכתיב ובא הלוי וכו' וכן בשביעית דהפקר פטור ממעשר דכתיב ואכלו אביוני עמך וכו' - מבואר ברש"י שהמקור ששביעית פטור ממעשר הוא מהפסוק ואכלו אביוני עמך. והמקור שפאה פטור ממעשר הוא מהפסוק ובא הלוי. רש"י [לעיל נ. ד"ה ומיחו] כתב שפאה פטור בגלל שהוי הפקר, וא"כ משמע שהפקר נתמעט מהפסוק ובא הלוי.

רש"י [גיטין מז.] והתוס' [ב"ק כח.] מביאים מהספרי שדורש מהפסוק ובא הלוי לפטור הפקר ממעשר.

התוס' [נדרים מד:] מביאים מקור שהפקר פטור ממעשר מקרא ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך, פרט להפקר שיש לו חלק ונחלה עמך. התוס' שם מביאים שגבי שביעית דרשינן [במכילתא] שפטור מהמעשר דכתיב ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה, מה חיה אוכלת ופטורה מהפרשת מעשר אף אדם אוכל ופטור ממעשר. ותוס' מוסיפים ואיכא

למימר דתרוייהו צריכי. יש כמה הסברים בביאור כוונתם למה תרוייהו צריכי.
א. הרש"ש [פאה א-ה] מבאר צריכותא דתוס', שאיצריך ב' קראי, חד לפטור ממצות נתינה לכהן וזה ילפינן מקרא דבא הלוי, וחד למיפטר ממצות הפרשה וזה ילפינן משביעית מה חיה אוכלת ללא הפרשה אף אדם.

8. תוספות מסכת פסחים דף נז עמוד א

אלא מפני שאמרו חכמים אין פיאה לירק - ואם תאמר מכל מקום ליפטר ממעשר מפני שהפקירם והפקר פטור ממעשר

ספר דבר יעקב

ב] תד"ה אלא וכו' וא"ת מכל מקום ליפטר ממעשר מפני שמפקירם והפקר פטור ממעשר - התוס' מקשים שאין מכשול לעניים שיטלו פאה ולא יפרישו מעשר כיון שהפקר פטור ממעשר. המהרש"א מעיר שמלשון רש"י [ד"ה אין] משמע שאין הטעם משום מכשול לעניים שלא יפרישו מעשר ויאכלו טבל, אלא הטעם משום שהלויים יפסידו שלא יקבלו מעשרות ונמצא גזל

הלויים. והתוס' לא רצו לפרש כן דא"כ נימא שיהיה אסור להפקיר כיון שמפסיד הלויים. ולכן לומדים התוס' הטעם משום מכשול לעניים שלא יפרישו מעשר ויאכלו טבל. וכן מפרש רש"י לעיל במשנה [נ. ד"ה ומיחו].

וי"ל כב"ה דאמרי במס' פאה [פ"ו מ"א] אינו הפקר עד שיופקר לעניים ולעשירים כשמיטה וילפינן (בירושלמי) משמיטה דכתיב תשמטנה ונטשתה מה ת"ל ונטשתה יש לך נטישה אחרת שהיא כזו ומה היא זו הפקר לעניים ולעשירים א"נ אפילו בית שמאי דילפי מפיאה וסברי דהפקר לעניים הפקר (הכא מחייבי משום דהפקר בטעות הוה) וטעמא מפרש התם דכתיב בפאה לעני ולגר מה תלמוד לומר תעזוב אותם יש לך עזיבה אחרת שהיא כזו ומה היא זו לעניים ולא לעשירים ומיהו בפאה גופיה כולי עלמא מודו דפטורה כדדרשינן בספרי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יצא זה שיש לו ללוי חלק בהן שאם הוא לוי עני נוטל פאה.

9. הערות הגרי"ש אלישיב

שמלאכתם נאה. והיינו דאף שמה"ת שייך העור לכהנים מ"מ מאחר שהיו חוטפים הראו נקיון כפיים יוצא מן הכלל כדי לקדש ש"ש. ובהמשך הגמ' אוי לי וכו' והיינו שהכריזו כך והתפללו ע"ז שנפטר מהם.

10. מהר"ם חלאווה

דף נ"ז ע"א עמדו בעלים והקדישום לשמים. ואע"ג דלא באו (עדים) [עדין] לב ב"ד מתנה עליהם וחייל עליהו הקדש מן התקנה. אי נמי מקדישין כל הבחמה בפ"י בשעת קריא' שם.

11. ספר דבר יעקב

[1] עמדו בעלים והקדישום לשמים - /רש"י מפרש עמדו כל כהני משמרות יחד והקדישום לבדק הבית. | המהרש"א מעיר דלשון בעלים דחוק לפי פירוש רש"י. המהרש"א מפרש דבעלים ממש קאמר שהקדישום קודם שזכו בהם הכהנים, דהכהנים זוכים רק לאחר הקרבת הקרבן. וכע"ז כתב המאירי שהבעלים הקדישום ברשות הכהנים לבדק הבית. | המהר"ם חלאווה מקשה איך הקדישום הכהנים לפני שבא לידיהם. ומתרץ לב ב"ד מתנה עליהם, וחייל עלייהו הקדש מן התקנה. עוד תירץ שהבעלים הקדישום בזמן קריאת שם.

12. מהרש"א חידושי אגדות מסכת פסחים דף נו עמוד א

אוי לי מבית בייתוס אוי לי מאלתן כו'. פרש"י אלתן מקלותיהן כו' ע"ש וק"ק שהרי כלל כולן לבסוף בזה במ"ש ועבדיהם חובטין במקלותיהן כו' ולא אמרה נמי בהאי לישנא אלותיהן ובכלל המאמר קשה הכפל בכ"א אוי לי מבית בייתוס אוי לי כו' ונראה שזכר כאן ד' בתי כ"ג על פי מ"ש בס"פ א"נ בד' כתות שאין מקבלין פני שכינה כת לצים כת חנפים כת שקרים כת מספרי לשון הרע שעון שלהם בדיבור ע"י שנאת חנם כמפורש שם ולכך לא חשיב נמי גסות רוח שגם הוא אינו מקבל פני שכינה דדרשינן ביה גבה עינים וגו' אותו לא אוכל אלא שאינן ע"י הדיבור ואמרי' בפ"ק דיומא ושנות רשעים תקצרנה הם כ"ג שבבית שני שהיו בו יותר מג' מאות כ"ג ולזה אמר בכאן על הד' כתות אלו שהיו בבתי ד' כהנים אלן וכלל בכולן שהיה בהן גסות הרוח ופרט בכ"א כת אחד ואמר אוי לי מבית בייתוס שהיו גסי הרוח ועוד אוי לי מאלתן של בית בייתוס מלשון אלה ושבעה שהיו בעלי שבעות שקר דהיינו כת שקרים:

13. רש"י מסכת פסחים דף נו עמוד א

כריך ידיה בשיראי - [1] וחציצה פוסלת בקדשים, דבעינן ולקח הכהן שיקח בעצמו, [2] ועוד: דבזיון הוא.

14. תוספות מסכת פסחים דף נז עמוד א

דכריך ידיה בשיראי - פירש בקונטרס וחציצה פוסלת בקדשים דכתיב ולקח הכהן בעיניו שתהא לקיחה בעצמו של כהן וא"ת והא גבי לולב לא אמרינן הכי בפרק לולב הגזול (סוכה דף לז.) גבי לא לינקוט אינש לולבא בסודרא רבא אמר לקיחה על ידי ד"א שמה לקיחה ותירץ ר"י דהתם מיירי באוחז הלולב על ידי סודר כעין צבת כגון שכרך הלולב בסודר ואוחז בסודר שהסודר מסייעו להחזיק וכי האי גוונא לא הויא חציצה וכן משמע בההיא שמעתא דבהכי מיירי דהא קאמר התם לא ליהדוק אינש לולביבא בהושענא דילמא נתרי טרפי והוי כחציצה רבא אמר מין במינו אינו חוצץ משמע דבשאינו מינו חוצץ והיינו משום דההיא הוי כעין דשמעתין דכריך ידיה בשיראי דכי האי גוונא שייכא חציצה.

15. תוספות מסכת סוכה דף לו עמוד א

דבעינא לקיחה תמה וליכא - הכא לא שייך למימר דלא ליהוי חציצה כדאמר לעיל דלעיל איירי כשיאגד בלולב והכא כשכרך בידו ובדבר הכרוך בידו לא שייך חציצה ובסוף מקום שנהגו (פסחים נז. ושם) גבי יששכר איש כפר ברקאי דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה ופי' בקונטרס וחציצה פוסלת בקדשים דכתיב ולקח הכהן בעיניו שתהא לקיחה בעצמו של כהן אף על גב דלקיחה על ידי ד"א שמה לקיחה [לרבא] ה"מ דרך כבוד כדמוכח בסוף פירקין (דף מב.) גבי לולב שהוציאו בכלי דפריך עלה והאמר רבא לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ומשני הני מילי דרך כבוד אבל דרך בזיון לא והשתא נמי אף על גב דכריך ידיה בשיראי לכבוד עצמו היה עושה שלא יתלכלכו ידיו בדם האברים ומבזה קדשי שמים קרי ליה התם אי נמי דלטעמיה דחציצה נענש משום בזיון קדשים כדמוכח מבת קול ומיהו לא יתכן פירוש זה מדמייתי עלה ההיא דאזוב שספקו בחוט אלא י"ל דאגד הצריך ללולב שלא יתפרדו המינין שייך ביה חציצה אבל הכא סודרא לא בעי לולב ומיהו גם זה לא יתכן דכ"ש דהוה ליה למימר דחוצץ כדמוכח בעיא דרמי בר חמא דפרק הוציאו לו (יומא דף נח. ושם) דהניח מזרק בתוך מזרק דבעי למיפשטה מההיא דעל גבי רגל חבירו פסול ודחי שאני רגל דלא מבטל ליה וי"ל דמיירי שעשה מן הסודר כמין בית יד ללולב ואין שייך כאן חציצה שכל הלולב חוצץ מינו ואוחזו בבית יד הכולט הנעשה מן הסודר ודמי לאזוב שספקו בחוט ולא חשיב ליה רבה לקיחה תמה ורבא סבר שמה לקיחה ולולב שהוציא בכלי דסוף פירקין לא בשאוחז בדופני הכלי אלא מניח ידו תחת שוליו או שאוחז בבית יד של כלי.

16. דף על הדף פסחים דף נז עמוד א

בגמ': ועוד צווחה צוחה העזרה צא מכאן יששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל שם שמים, דהוי כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה. וכתב רש"י דהו"ל חציצה דבעינן ולקח הכהן שיקח בעצמו. ולכאורה תמוה איך נתנו לו אחיו הכהנים לעבוד את העבודה עם כפפות על ידיו, שבאופן זה פוסל הוא את העבודה.

וכתב בערוך לגר (כריתות כ"ח ע"ב) דהנה תוס' סוכה ל"ז, הקשו דלמה הוי חציצה, הא לקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה, ותירצו דכל זה אם הוא לוקח ע"י דבר אחר דרך כבוד, הא לאו הכי הוי חציצה.

והשתא מיושב הכל כמין חומר, שהכהנים שראו אותו לובש כפפות של שיראי, חשבו שהוא לובש אותם לנוי ולפאר העבודה, ואז כל שהוא לנאותו אינו חוצץ, ולכן הניחו לו. ולזה צווחה העזרה אשר לא כן הוא שליודע המחשבות נגלו לו תעלומת לב שלכן לובש הכפפות לפי שזילא לי' ומאוס לו להתלכלך בבשר ודם של הקרבנות (וכמו שכתב רש"י בכריתות כ"ח ע"ב), ולכן גם הוי חציצה.

17. שו"ע אורח חיים - סימן צא

(ה) לא יעמוד באפונדתו (טאסק"ה בלעז) ולא בראש מגולה ולא ברגלים מגולים, אם דרך אנשי המקום שלא יעמדו לפני הגדולים אלא בבתי רגלים:

(ו) דרך החכמים ותלמידיהם שלא יתפללו אלא כשהם עטופים: הגה - ובעת זעם יש לחבק הידים בשעת התפלה כעבדא קמיה מאריה, ובעת שלום יש להתקשט בבגדים נאים להתפלל (טור):

18. משנה ברורה סימן צא

(יב) מגולה - ובזמנינו צריך להשים בעת התפלה (ו) כובע בראשו כדרך שהולך ברחוב ולא בכובע הקטן שתחת הכובע כי אין דרך לעמוד כן לפני אנשים חשובים וכ"ש שלאף מיץ. (כפת שחנה) אין להתפלל בבתי שוקיים של פשתן לבד דגנאי הוא לעמוד כן פני גדולים ומכ"ש כשלובשין סנדל והעקב מגולה. גם אין ללבוש בעת התפלה בתי ידים שקורין הענטשי"ך (כפפות) כדרך עוברי דרכים וקורא אני עליהם אל תבואני רגל גאווה ויד רשעים אל תנידני [ב"ח] ומהח"א דלעיל משמע דאפילו בבתי שוקיים של צמר לבד ג"כ אין נכון והכל תלוי לפי מנהג המקומות. הרמ"מ תיקן שלא לכנס לבהכ"נ במנעלים ארוכים והיינו שטיוויל (מגפיים) ואם דרך אותו המקום לעמוד כך בפני גדולים מותר [פמ"ג]:

19. שערים מצויינים בהלכה

דף נז. דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה. [כתב בברכי יוסף (יו"ד סי' רעא ס"ק יט) שאין לכתוב ס"ת ואפילו לתייג התגין בבית יד, ואפילו כשראשי אצבעותיו ערומים, זכר לדבר הגמרא דהכא, דקרי ליה מחלל קדשי שמים משום דכריך ידיה.]

20. שפת אמת על פסחים דף נז/א

שם בגמ' ועוד צוחה העזרה כו' ויכנס יוחנן בן נרבאי כו' והקשה המהרש"א למה לא נמנה בכהנים גדולים הטובים בפ"ק דיומא. ולכאורה ה' נראה דלא ה' כה"ג כלל דלא נאמר כאן יכנס וישמש בכ"ג רק יכנס וימלא כרסו כו'. ויתכן לומר דמשום שהי' אוכל לש"ש כל הנוטר ע"ז עצמו צווחה העזרה. אך ראיתי בתוס' ישנים שם ביומא שהקשו ג"כ כנ"ל ע"ש:

21. מהרש"א חידושי אגדות מסכת פסחים דף נז עמוד א

ויכנס יוחנן בן נרבאי כו'. יש לדקדק בזה דחשיב ליה הכא בכלל כהנים כשרים ובפ"ק דיומא לא הוציא מכלל שנות רשעים שהוציאו שנתן אלא שמעון הצדיק ויוחנן כ"ג וישמעאל ב"פ ור"א ב"ח אפשר דהיינו יוחנן כ"ג והיינו יוחנן בן נרבאי דהכא ומוזה יש ליישב דגבי ישמעאל ניחא דאמר שהוא תלמידו של פנחס ע"ש מעלתו כאילו היה פנחס בן אלעזר רבו שהיה מפורסם במעלה אבל ביוחנן בן נרבאי שאמר שהוא תלמידו של פנקאי למעלתו אין שם רבו פנקאי מפורסם מי הוא אבל אם הוא יוחנן כ"ג שהוא ששימש פ' שנה בכהונה גדולה ואח"כ נעשה צדוקי ניחא דשינה שם רבו פנחס לגנאי לו פנקאי כלומר שאינו עוד תלמיד של פנחס וניחא נמי אם היה יוחנן דהכא הוא יוחנן כ"ג שהיה מתנהג כ"כ בגדולה ובעשירות לפי שהיה מבני חשמונאי כ"ג ומלכים וק"ק אמאי לא חשיב התם בכלל כהנים כשרים את מתתיהו כ"ג דודאי כ"ג כשר היה שמזכירין אותו בנס דחנוכה ויש ליישב ודו"ק:

22. ספר בניהו בן יהודע על פסחים דף נז/א

מלכא אמר גדיא יאה וכו'. נראה לי בס"ד מחלוקתם זאת היתה רומזת על ענין, והפשוט של דבריהם דברו אותו בדרך משל, והוא כי ידוע חג הפסח הוא בניסן שמזלו טלה, והחנוכה תחלתה כא בכסליו ששכטו הוא שבט גד וסופה בטבת שמזלו גדי, וידוע דבית חשמנאי מלכו מן נס החנוכה ואילך והנס הזה נקרא על שמם, ולכן המלך שהיה זרע בית חשמנאי אמר גדיא יאה שהיה משבת נס החנוכה יותר מן חג הפסח, חדא זה ח' ימים וזה ז' ימים, ועוד בחנוכה גומרים ההלל מה שאין כן בחג הפסח, ועוד זה הנס היה בארץ ישראל וזה בחוץ לארץ. והמלכה אומרת אימרא יאה רצונו לומר חג הפסח שנעשה במזל טלה הוא משובת יותר, ולכן קראו לכהן גדול להוכיח ואמר אימרא שהוא חג הפסח יאה, דאי גדיא שהוא של חנוכה יאה נסקיה לתמידא, היה צריך שזכור נס בתמידות בכל יום כמו נס של יציאת מצרים שהוא של חג הפסח שזוכרים בקריאת שמע וברכותיה ובתפלה בתמידות. ובזה מובן בס"ד דברי רש"י שכתב מלכא ומלכתא מלכי בית חשמנאי. ועוד נראה לי שרמזו בדבריהם כך מלכא אמר גדיא, רצונו לומר טוב לאדם שיתנהג בקושי שלא

יהיה רך שהכל מנקרים בו, והיא אומרת אימרא יאה טוב לאדם שיהא רך ונכנע, ובא כהן גדול ואמר אם גדיא יאה נסקיה לתמידא, למה יביאו התמיד מכבשים דוקא ולא מן העזים, אלא ודאי מפני שהשם יתברך אוהב הרכים והשפלים, ומזה נלמוד דטוב לאדם שיהיה רך על דרך שלמדנו מהר סיני שבחר בו השם יתברך למתן תורתו:

23. ספר בניהו בן יהוידע על פסחים דף נז/א

מאן מוכח כהן גדול. קשה למה צריך כהן גדול ישאלו מן השרים והעשירים הנמצאים לפנייהם דודאי מזדמן להם שאוכלים לפעמים בשר גדיים, ולפעמים בשר כבשים. ונראה לי בס"ד כי ודאי גם המלך היה מודה דסתם בשר כבשים עדיף מסתם בשר גדיים, אך מחלוקתם היתה שהיה המלך אומר שיזדמן בגדיים בשר גדי שמן וטוב יותר מבשר כבשים השמן, והיא אומרת אי אפשר שימצא בגדיים בשר שיהיה טוב מבשר כבשים השמנים, ולכן שאלו מן כהן גדול דאוכל מזה ומזה תמיד בכל יום, והקרבות לא יביאום אלא מן השמן דוקא, וכיון דאכילתו מזה ומזה הם סמוכים ביום אחד ובשעה אחת, הנה הוא יכיר וירגיש בדבר זה יותר, ואתא כהן גדול ואחוי בידיה פירוש עשה בידו תנועה של דחיה באויר שכנגד המלך, לומר זה הדבר שאמרת נדחה הוא ואינו נכון:

24. מהרש"א חידושי אגדות מסכת פסחים דף נז עמוד ב

נפסקיה לימיניה יהב כו' כיון דעיקר עבודה בימין והוא כרך ידיה בשיראי בשעת עבודה נגזר עליו מן השמים למשקליה למטרפסיה בהאי עלמא ליפסקיה אותה יד ימין ולא היה יכול להציל עצמו ביד שמאל:

25. ספר בניהו בן יהוידע על פסחים דף נז/א

שמע מלכא ופסקיה לימיניה. הנה כל זה נתגלגל עליו מן השמים, וצריך לדעת למה נתגלגל באופן זה שתחלה שמו מן השמים בלבו לתת שוחד ופסקו שמאלו, ואחר כך גלגלו שישמע המלך ויגזור לפסוק ימינו, והלא הוא היה חייב בזה עבור שהיה כורך ימינו בשראי ועובד בה, אם כן די לו להענש בפסיקת ימינו בלבד. ונראה לי בס"ד כי נתחייב עונש מן השמים בשתייהם, והיינו הימין שהיה כורך אותה ועובד בה, והשמאל שהיתה עושה הכריכה על הימין, והיא התחילה ברע תחלה, לכך היא לקתה תחלה ואחר כך לקתה הימין. ומ"ש ר' יוסף בריך רחמנא דאשקליה ליששכר איש כפר ברקאי למיטרפסיה מיניה בהאי עלמא, שפירש בדבריו שמו ושם מקומו, לומר בדקנין בשמא ששמו יששכר שהוא רצונו לומר יש לו שכר בעולם הבא שלא יאבד אותו, יען כי הוא איש כפר רצונו לומר איש שנעשה לו כפרה, ברקאי אותיות באקראי שבא לו זה הדבר במקרה אחר שהיו חולקין המלך והמלכה בדבר אחר וזה הדבר שקרה ביניהם כב נעשה סיבה לכפרתו. ואמר למיטרפסיה, חלק התיבה לשתיים וקרי בה למיטר פסיה, פירוש עשה לו זה כדי לשמור פיסת ידו מעונש עולם הבא שלא תכוונה פיסת יד שלו באש גהינם בעבור חטא זה שהיה כורכה בעבודת הקודש. והא דאמר מלמד משקולים הם, לאו על טעם הבשר קאמר, אלא על המעלה והחשיבות לפני השם יתברך ואין הכי נמי הטעם של אימרא עדיף:

26. חתם סופר מסכת פסחים דף נז עמוד ב

בריך רחמנא דאשקלי' ליששכר איש כפר ברקאי למטרפסי' בהאי עלמא. פי' כדי שלא ילמדו הכהנים שאינם מהוגנים הבאים אחריו לבנות קדשים כמוהו ועתה יוסרו ולא יעשה כמוהו כנלע"ד:

27. שערים מצויינים בהלכה

ברקאי למיטרפסיה מיניה. צ"ע במה ששמח על זה, והא עיי"כ לא היה יכול להניח התפילין של יד, וזהו א' ממצוות הגדולות בתורה. ונראה שלא קצץ אלא פס ידיו, והיה יכול להניח התפילין ע"י אחר שיניח עליו, וכדמצינו במס' ע"ז (לט.) מעשה באשה אחת שהיתה קושרת התפילין על יד בעלה החבר, והובא בהגה' מיימוני (פ"א מה' ציצית). ועי' מש"כ בשמ"ב וקונ"א (ח"א ס' י ס"ק כד.).

28. דף על הדף פסחים דף נז עמוד ב

בגמ': כבשים קודמים לעיזים וכו' מלמד ששניהם שקולין כאחד. הנה בכל פרשיות הקרבנות תמיד נאמר: כבש ואח"כ עז, ופעם אחת שינתה התורה עז לפני כבש, מלמד ששניהם שקולים. ובספר שושנים לדוד מהגאון רבי דוד פרדו על המשניות מופיעה שאלה פשוטה: אם באמת שניהם שקולים, מדוע בכל זאת הקפידה התורה לכתוב תמיד את הכבשים לפני העיזים.

ומיישב רבי דוד פרדו, דהנה בגמ' בשבת ע"ז: איתא שרבי זירא שאל את רבי יהודה מדוע מדרך טבע העולם העיזים הולכים לפני הכבשים, והוא ענה לו: כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, העיזים שחורות והכבשים לבנות, כברייתו של עולם, קודם היה ערב ואח"כ בוקר. ובקדשים ידוע שהלילה הולך אחר היום, יום ולילה, ולכן בקדשים הקפידה התורה לכתוב קודם כבשים ואח"כ עיזים, כדי לסמל שבקדשים הלילה הולך אחר היום ההיפך מברייתו של עולם עכ"ד, ודפח"ח.

פסקי תשובות ס' צא

בגדי חורף לסוגיהן בעת התפילה
ה. מ"ב סקי"ב: גם אין ללבוש בעת התפילה
בתי ידים שקורין הענטשי"ק (כפפות) כדרך
עובדי דרכים וקורא אני עליהם אל תבואני רגל
גאווה ויד רשעים תנידני (ב"ח). יש³⁷ שכתבו
שהכוונה לכפפות יקרים שלובשים בשביל
חשיבות גרידא, והלובשו כשמתפלל מיחזי כשחץ
וגאווה, וכן בכפפות של פועלים בשעת מלאכתן,
אבל המכסה ידיו בכפפות בעת הקור להציל
מצינה ליכא איסור, ובודאי שלסובל³⁸ מצינה
ומפריע לו הקור בעת התפילה מותר לו ללבוש
כפפות אם הדבר יועיל לו שיוכל להתפלל ביתר
ישוב הדעת ובכוונה, וכן גם יכול להתעטף³⁹
במעיל חורף ובצעיף⁴⁰ וכדו' כדי לחמם עצמו
כשזקוק להם עקב טבעו.
ואף במגפיים וערדלים (קאלוש"ן) מותר⁴¹

בזמננו להתפלל, אם אין הם מלוכלכים ברפש
וטיט וכו' כי אין נמנעים מלעמוד עמהם בפני
גדולים וחשובים, אבל בניילון⁴² המכסה את
כובעו מפני הגשמים אין להתפלל אלא אם כן
עשוי במיוחד לכובע ומהודק יפה כפי מדת
הכובע.

36. שרית שבט הלוי חיי סי' י"ח. 37. סי' הליכות שלמה פ"ב אות י"ח בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל.
וכ"ה בלקט הקמח הח' אות ח' בשם שו"ת נטע שורק סי' ו'. 38. שרית באר משה חיד סי' ל"ט, עיי"ש
שעדיף כן מאשר להתפלל ביחידות בביתו בלי שיצטרך ללבוש הכפפות. 39. ערוה"ש סעי' ו'. 40. אמנם
ממדת חסידות נכון לימנע מעיטוף בצעיף עכ"פ בעת שמו"ע, עיין אמרי אמת ליקוטים עמ' קי"ח בשם
השפ"א בשם חידושי הרי"ם ז"ע כד' שלא יהיה הפסק בין המוח ללב (ושאני מעניבה שקישוט הוא
לכתונת והחליפה וכחלק ממנו) וכן בס' זכור לאברהם פ"ז אות י"ט שהגה"צ מתו"א זצ"ל לא היה ניה"ל
באלו שכרוך הצעיף סביב לצואריהם בתפילה. זולת המצונן. 41. שו"ת משנת יוסף חיד סי' ד' וכדבריו

המשנ"ב בסוף דבריו דהכל כפי המנהג, ודלא כשו"ת דעת סופר חו"ד סוסי" ז' שהחמיר בקאלוש"ן.
42. סי' הליכות שלמה שם.